

SRODOWISKO GEOGRAFICZNE ŚLĄSKA W ROZWOJU HISTORYCZ- NYM	5
Warunki naturalne — <i>Julian Janczak</i>	5
Położenie geograficzne	5
Ukształtowanie powierzchni	5
Wody	6
Klimat	7
Gleby	9
Przemiany w świecie roślinnym i zwierzęcym	10
Lesistość	10
Zmiany w świecie roślinnym	12
Świat zwierzęcy	12
Okręgi rolnicze	13
Bogactwa mineralne	14
Kopaliny	14
Rozmieszczenie przemysłu	15
Ośrodki kuracyjne i wypoczynkowe	17
Komunikacja	17
Sieć drogowa do końca XVIII w.	17
Rozwój dróg bitych	18
Budowa i rozbudowa kolei żelaznych	19
Rozwój żeglugi	20
Terytorium. Zmiany w przynależności państwowej Śląska	21
Rozmieszczenie plemion śląskich	21
Zmiany w przynależności państwowej i podziałach administracyjnych	22
Przynależność państwowa Śląska: do połowy XVIII w.	22
Od połowy XVIII w. do pierwszej wojny światowej	23
Podział ziemi śląskiej w latach 1920—1921	24
Podziały administracyjne w okresie międzywojennym	25
W latach okupacji	25
Powrót Śląska do Polski w 1945 r.	26
Ludność	26
Zaludnienie w okresie feudalnym	26
Wzrost zaludnienia w XIX w.	27
Stosunki ludnościowe w okresie międzywojennym	28
Zmiany zaludnienia po drugiej wojnie światowej	29

OKRES WSPÓLNOTY PIERWOTNEJ — <i>Roman Heck</i>	31
Najdawniejsi mieszkańcy Śląska	31
Pierwsze ślady społeczeństwa ludzkiego	31
Hodowcy i rolnicy epoki neolitu	32
Epoka brązu. Kultura łużycka	33
Demokracja wojenna	36
OKRES WCZESNOFEUDALNY (DO POŁOWY XIII w.) — <i>Roman Heck</i>	38
Kształtowanie się społeczeństwa wczesnofeudalnego	38
Uwagi wstępne	38
Powstanie społeczeństwa klasowego	39
Rola państwa i kościoła w narodzinach ustroju feudalnego	40
Wielka i drobna własność feudalna	43
Podgrodzia i targi — pierwotne ośrodki miejskie	46
Gospodarka wiejska	47
Osadnictwo	47
Immunitety	48
Rolnictwo, hodowla i rzemiosło	49
Struktura społeczna ludności wiejskiej	51
Uwagi wstępne	51
Kategorie ludności wiejskiej	51
Zróźnicowanie ekonomiczne	54
Świadczenia feudalne	55
Ciężary prawa książęcego	55
Świadczenia na rzecz kościoła	56
Świadczenia na rzecz panów	57
Walka z systemem feudalnym	58
Wielkie powstanie ludowe 1038 r.	58
Walka klasowa w XII i w początkach XIII w.	59
W obronie Polski pierwszych Piastów	61
Obowiązki wojskowe ludności wiejskiej	61
Zaslugi wojenne ludu śląskiego	61
Kultura wsi wczesnośredniowiecznej	63
Kultura materialna	63
Obyczaje i wierzenia wczesnego średniowiecza	64
OKRES GOSPODARKI CZYNszOWEJ (OD POŁOWY XIII DO POCZĄTKÓW XVI w.) — <i>Roman Heck</i>	68
Ogólne warunki rozwoju gospodarczo-społecznego wsi	68
Stosunki polityczne i ustrojowe	68
Rozkwit miast	70
Polityka gospodarcza feudałów	72
Rozwój osadnictwa wiejskiego	74
Wielka akcja osadnicza i kryzys XV w.	74
Prawa i zwyczaje osadnicze	75
Osadnictwo a zmiany stosunków narodowościowych	77
Gospodarka wiejska	79
Produkcja rolna i zwierzęca	79
Rzemiosło i handel wiejski	81
Zmiany w stosunkach społecznych i ekonomicznych	82
Ewolucja struktury społecznej wsi	82
Ciężary feudalne	84
Charakterystyka położenia ekonomicznego mieszkańców wsi	88

Prawne położenie chłopów	90
Stan chłopski	90
Prawa do ziemi	90
Swoboda osobista i jej ograniczenie	91
Sądownictwo wiejskie	91
Samorząd wiejski	93
Walka klasowa	94
Różne wystąpienia klasowe XIII—XVI w.	94
Wpływ herezji i wojen husyckich	96
Wystąpienia XV i początku XVI w.	98
Ogólna charakterystyka walki klasowej	99
Kultura wsi czynszowej	99
Problemy kultury materialnej	99
Życie umysłowe i oświata	101
Obyczaje	103
 OKRES FOLWARCZNO-PAŃSZCZYŹNIANY (1527—1763) — <i>Stefan Inglot</i>	106
Warunki polityczne rozwoju wsi śląskiej	106
Gospodarka wiejska	111
Osadnictwo i stosunki narodowościowe	111
Produkcja roślinna	115
Plony	122
Produkcja zwierzęca	123
Inne działy produkcji	125
Początki nowego rolnictwa	127
Zmiany w strukturze prawnej i społeczno-ekonomicznej ludności	129
Rozwój folwarku i jego organizacja	129
Poddaństwo osobiste gruntowe i sądowe	133
Place czeladzi i robotników rolnych	136
Indywidualne i kolektywne użytkowanie ziemi	138
Kategorie ludności wiejskiej	139
Kmiecie, zagrodnicy, chałupnicy i komornicy	142
Rzemieślnicy wiejscy i chłopi trudniący się handlem	151
Sołtysi i sołectwa	153
Zmiany w rencie feudalnej	155
Reformy prowadzące do uwłaszczenia chłopów	160
Walka chłopów z uciskiem feudalnym	163
Ogólna charakterystyka	163
Zbiegostwo	163
Zbrojne wystąpienia chłopskie	166
Uwagi końcowe	169
Oświata i kultura wiejska	170
Oświata na wsi	170
Kultura materialna chłopów śląskich	173
Kultura duchowa	181

 HISTORIA CHŁOPÓW ŚLĄSKICH W LATACH 1763—1918. OKRES KSZTAŁTOWANIA SIĘ KAPITALIZMU — <i>Stanisław Michalkiewicz i Leszek Wiatrowski</i>	183
--	-----

Polityczne i społeczno-gospodarcze warunki rozwoju kraju — <i>Stanisław Michalkiewicz</i>	183
Sytuacja polityczna	183
Polityka gospodarcza i skutki industrializacji	188
Podstawy gospodarcze życia wsi — <i>Leszek Wiatrowski</i>	192

Przemiany w rolnictwie śląskim w drugiej połowie XVIII i w pierwszej połowie XIX wieku	192
Postęp techniczny w gospodarstwach chłopskich w okresie kapitalizmu	194
Produkcja roślinna	196
Produkcja zwierzęca i inna	200
Znaczenie rolnictwa dla wyżywienia ludności	203
Drogi postępu gospodarczego wsi śląskiej	204
Stosunki społeczne i prawne chłopów do 1807 r. — <i>Stanisław Michalkiewicz</i>	210
Osadnictwo	210
Uwarstwienie wsi	211
Ciężary feudalne i położenie chłopów	213
Sądownictwo patrymonialne i ustrój gminy poddańczej	217
Próby reform i zniesienie poddaństwa	217
Wzrost aktywności chłopów w okresie kształtowania się stosunków kapitalistycznych — <i>Stanisław Michalkiewicz</i>	222
Walka z dworem do końca lat osiemdziesiątych XVIII w.	222
Pod wpływem haseł rewolucji francuskiej i powstania kościuszkowskiego	224
Ruch chłopski w latach 1795—1806	226
Walka chłopska w latach 1807—1847	227
Aktywność chłopów w czasie Wiosny Ludów	230
Reformy agrarne i przemiany struktury społecznej na wsi — <i>Leszek Wiatrowski</i>	234
Przebieg reform uwłaszczeniowych	234
Realizacja reform uwłaszczeniowych	239
Przemiany demograficzne oraz ruchy migracyjne na wsi śląskiej	242
Przeobrażenia struktury społecznej wsi	245
Proletariat rolny	254
Położenie chłopów i proletariatu rolnego — <i>Leszek Wiatrowski</i>	256
Położenie chłopów	256
Położenie proletariatu rolnego	261
Chłopi w życiu politycznym — <i>Stanisław Michalkiewicz</i>	263
Wieś w okresie I-szej wojny światowej — <i>Stanisław Michalkiewicz</i>	264
Oświata i kultura wsi — <i>Stanisław Michalkiewicz</i>	265
Szkolnictwo i oświata ludowa	265
Kultura materialna i duchowa	270
OKRES MIĘDZYWOJENNY I DRUGIEJ WOJNY ŚWIATOWEJ (1919—1945)	
— <i>Stanisław Michalkiewicz, Franciszek Serafin, Stanisław Żyga</i>	276
Polityczne i społeczno-gospodarcze warunki rozwoju kraju — <i>Stanisław Michalkiewicz</i>	276
Konsekwencje klęski Niemiec dla dalszych losów Śląska	276
Odmienność sytuacji w województwie śląskim i prowincjach śląskich	280
Podstawy gospodarcze życia chłopów w województwie śląskim — <i>Stanisław Żyga</i>	280
Przemiany w strukturze agrarnej i społecznej wsi — <i>Stanisław Żyga</i>	280
Produkcja roślinna	286
Produkcja zwierzęca	288
Położenie ekonomiczne ludności chłopskiej	291
Rola spółdzielczości rolniczej w rozwoju gospodarczym wsi	291
Podstawy gospodarcze życia chłopów w rejencjach śląskich pod panowaniem niemieckim w latach 1913—1939 — <i>Stanisław Żyga</i>	298
Przemiany w strukturze agrarnej i społecznej	298
Produkcja roślinna	306
Produkcja zwierzęca	309

Sytuacja ekonomiczna chłopów	311
Spółdzielczość rolnicza	313
Chłopi śląscy w czasie II wojny światowej — <i>Stanisław Żyga</i>	317
Położenie rolnictwa w czasie okupacji niemieckiej	317
Chłopi w rejencjach śląskich (Śląsk Opolski i Dolny Śląsk)	320
Problemy świadomości klasowej, narodowej oraz ruchu ludowego — <i>Franciszek Serafin</i>	322
Ogólna charakterystyka sytuacji w obu częściach Śląska w przededniu i po zakończeniu pierwszej wojny światowej	322
Udział chłopów w walce o narodowe i społeczne wyzwolenie w latach 1919—1921: na Śląsku Cieszyńskim	325
Górny i Dolny Śląsk	326
Chłopi w organizacjach zawodowo-gospodarczych w województwie śląskim	330
W prowincjach śląskich pod panowaniem niemieckim	333
Udział chłopów w życiu politycznym. Ruch ludowy w województwie śląskim	335
Udział chłopów w działalności innych ugrupowań politycznych: w województwie śląskim i w prowincjach śląskich pod panowaniem niemieckim	347
Walka chłopów pod panowaniem niemieckim na Śląsku w obronie praw narodowych	349
Udział chłopów w ruchu oporu na terenie byłego województwa śląskiego i na Śląsku Opolskim	356
Oświata, szkolnictwo i kultura — <i>Stanisław Michalkiewicz</i>	364
Szkolnictwo i oświata	364
Rola społeczno-wychowawcza i kulturalno-oświatowa spółdzielczości	373
Kultura materialna i duchowa	377
OKRES POLSKI LUDOWEJ (1945—1975) — <i>Czesław Nowiński</i>	380
WSTĘP	380
Polityka Polski Ludowej w sprawie zasiedlenia i zagospodarowania Śląska	382
Koncepcja osadnictwa rolnego po 1945 r.	385
Osadnictwo wiejskie	385
Wyzwolenie Śląska. Utrwalenie polskiej administracji	387
Stosunek władz polskich do ludności autochtonicznej	390
Pierwsze nieorganizowane fale osadników	391
Zorganizowane osadnictwo repatriantów, przesiedleńców i reemigrantów	395
Osadnictwo wojskowe	397
Osadnictwo grupowe, spółdzielczo-parcelacyjne i pracownicze na majątkach	399
Rezultaty osadnictwa wiejskiego rozwój ludności zatrudnionej w rolnictwie	402
Rolnictwo	402
Produkcja roślinna	407
Produkcja zwierzęca	410
Spółdzielczość w gospodarce rolnej i życiu wsi	413
Ustrój rolny	413
Gospodarstwa indywidualne	416
Spółdzielnie produkcyjne i kółka rolnicze	419
Gospodarstwa państwowe	421
Ustrój społeczny	421
Położenie ludności wiejskiej gospodarującej indywidualnie i zespołowo	424
Chłopi-robotnicy	425
Położenie robotników rolnych	427
Sytuacja mieszkaniowa i budownictwo na wsi	433
Oświata, szkolnictwo i kultura	433
Rola szkoły w krzewieniu nowoczesnej kultury	434
Walka z analfabetyzmem	

Uniwersytety ludowe	436
Formy zawodowego kształcenia rolników	436
Ośrodki życia kulturalno-oświatowego	440
Biblioteki i czytelnictwo	442
Amatorski ruch artystyczny i oddziaływanie zawodowe uprawianej sztuki teatralnej	444
Towarzystwa kulturalno-oświatowe	446
Kultura fizyczna, sport, turystyka	449
Masowe środki oddziaływania kulturalnego na wsi	452
Partie i stronnictwa polityczne, ruch młodzieżowy i kobiecy	453
Ogólna charakterystyka życia politycznego na wsi śląskiej	453
Partie i stronnictwa polityczne	455
Organizacje młodzieżowe	461
Organizacje kobiece	468
Od redakcji	476
Bibliografia	477
Indeksy	483